

Srba, Ondřej; Schwarz, Michal

První období vlády dynastie Lý

In: Srba, Ondřej; Schwarz, Michal. *Starší dějiny Vietnamu a Čampy*. Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2016, pp. 105-120

ISBN 978-80-210-8491-9

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136821>

Access Date: 04. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

10 PRVNÍ OBDOBÍ VLÁDY DYNASTIE LÝ

10.1 Lý Công Uẩn a mnich Vạn Hạnh

Lý Công Uẩn (973–1028) se narodil na vesnici v provincii Bắc Ninh (TT 3 2012: 304). Líčení jeho života až do nástupu na trůn je z větší části složeno z příběhů legendárního charakteru. Ty nasvědčují tomu, že jeho cesta k moci byla již v době vlády dynastie Lý námětem vyprávění lidové tradice, stejně jako dvorských vzdělavců, kteří se snažili zpětně legitimizovat jeho politický vzestup, který byl vlastně uzurpací moci dynastie Lê. Lý Công Uẩnova matka údajně otěhotněla po setkání s nějakou božskou bytostí (*shenren* 神人) nedaleko pagody Tiêu Sơn 焦山. Ve třech letech jej adoptoval mnich Lý Khánh Văn 李慶文 a vychovával jej jako vlastního syna. Později jej poslal studovat k slavnému mnichovi Vạn Hạnhovi 萬行, u nějž prokázal nadání jak pro studium buddhismu, tak i pro vojenské záležitosti.¹ Podle některých teorií byl sám Vạn Hạnh Lý Công Uẩnovým otcem. Přestože byl jeho původ nejasný, sám Vạn Hạnh se u královského dvora zmínil, že rod Lý patří k nejrozsáhlejším v zemi.² Zdá se však vysoce pravděpodobné, že představitelé buddhistické obce si Lý Công Uंना zvolili kromě jeho nadání především vzhledem k tomu, že nebyl vázán na žádný rod lokálních vládců.

Lý Công Uẩn na doporučení mnicha Vạn Hạnhe dostal místo v královském paláci a sloužil v družině prince a budoucího nástupce Lê Hoànova Lê Việta. Princové Lê Đĩnh, Lê Việť a Lê Tich si všichni vydobyli pozice rovnocenné korunnímu princovi ještě za vlády svého otce Lê Hoàn. K těmto ambicím je opravňovaly jednak jejich schopnosti oproti ostatním mladším bratřím, ale

1 TT II 1a-1b, TT 3 2012: 115–116.

2 TT I 32a, TT 3 2012: 110.

10 První období vlády dynastie Lý

také strategická poloha jejich panství, z nichž panství Lê Đĩnhovo bylo nejbliž hlavnímu městu Hoa Lu (Taylor 2013: 57). Po smrti otce soupeřili o trůn čtyři bratři Lê Đĩnh, Lê Việt, Lê Tich a Lê Kinh. Lê Việt, který byl údajně humánní a ctnostný, byl zavražděn 3 dny po korunovaci.³ Lê Đĩnh postupně ostatní bratry sprovodil ze světa a vládl 4 roky do své smrti.

Lý Công Uẩn nakonec dosáhl postavení velitele palácové stráže. Díky podpoře mnichů, kteří byli nezbytnou oporou vlády dynastie Lê, ačkoli Lê Long Đĩnh se snažil jejich vliv omezit, si Lý Công Uẩn zachovával na dvoře stabilní postavení. Při vraždě Lê Viëta údajně jako jediný zůstal na místě činu a nechal jej umřít ve svém náručí, zatímco všichni ostatní otřesení krutostí vraždy uprchli. Tento akt neohrožené loajality údajně ohromil i samotného Lê Long Đìnhe.⁴

Mnich Vạn Hạnh se společně s ministrem Đào Cam Mộcem (陶甘沐; ?–1015)⁵ rozhodl, že na trůn dosadí svého chráněnce Lý Công Uẩna. V roce 1009 stávající král Lê Long Đĩnh zemřel, o nástupnictví začalo soupeřit několik sourozenců, protože stanovený nástupník měl jen 10 let, a Vạn Hạnh společně s věrnými strážemi spěšně dosadili Lý Công Uẩna. Výběr Lý Công Uẩna odpovídal tomu, že neměl za sebou výrazné rodové mocenské pozadí a musel tak vděčit za svůj růst výhradně mnišské komunitě.

Po nastolení nového vládce dokázal Vạn Hạnh situaci uřídit tak, že nedošlo k žádnému odporu. Získal pak zato titul státní učitel *guoshi* 國師. Hlavním programovým krokem nového panovníka krátce po jeho nástupu na trůn byl odvážný, avšak promyšlený přenos hlavního města do pevnosti Đại La na území dnešní Hanoje. Nové město pojmenoval Thăng Long 昇龍 „Vzlétající drak“. Král tím chtěl ukázat, že jeho vláda nebude založena na vojenských základech, nýbrž na ekonomické prosperitě – zemědělském využívání úrodné delty Rudé řeky, již je Hanoj centrem. K přednímu zájmu vlády patřila organizace budování zavlažovacích kanálů.

Císař údajně na místě hlavního města uviděl vzlétnout zlatého draka, což bylo považováno za blahověstné znamení. Podobných prorockých předpovědí slibujících příchod nové stabilní dynastie, která zajistí mír a prosperitu, zaznamenávají kroniky celou řadu. Předpokládá se, že autory proctví byla skupina buddhistických mnichů, mezi nimiž se nacházel i Vạn Hạnh. Pomocí těchto proctví, případně pomocí účelových interpretací náhodných zvláštních úkazů připravovali představitelé buddhistické obce veřejné mínění pro

3 TT I 25b-26b, TT 3 2012: 102–103. Avšak historik Ngô Sĩ Liên obviňuje právě Lê Viëta, že včas nezakročil proti svému mladšímu bratrovi a přivodil tak brzký konec dynastie.

4 TT I 26a, TT 3 2012: 102–103.

5 Đào Cam Mộc byl později pro své zásluhy o rod Lý uctíván v chrámu předků 8 císařů dyn. Lý: Chrám Lý Bát Đế (Đền Lý Bát Đế, 李八帝廟), jenž byl založen v roce 1028 po smrti císaře Lý Thái Tổ.

pozitivní přijetí nového vládce. Nejpodrobněji popsáním prorockým zjevením bylo, když do bavlíkového stromu ve vesnici v Lý Công Uẩnově rodné oblasti uhodil blesk a vypálil v něm prorockou báseň:

*Kořeny stromu hluboko přehluboko,
koruna stromu se bujně zelená,
srp na obilí a strom uvadl
a osmnáct plodů uzrálo.
Východní pahorek se propadne do země,
strom zázračným způsobem opět ožije.⁶
V paláci hromu se ukázalo / ukáže slunce,
v paláci Duie pohasly / pohasnou hvězdy.
Za šest či sedm let,
v Podnebesí zavládne veliký pokoj.*

Mnich Vạn Hạnh to sám od sebe vyložil následovně: „Ve verši: Kořeny stromu hluboko přehluboko, kořeny znamenají základ a základem je vládce. Čtení znaků 沓 yěu (hluboký, skrytý) a 天 yéu (umřít mladý) bylo dříve shodné. Je tedy tomu třeba rozumět, že [panovník] zemře mladý. Ve verši: Koruna stromu se bujně zelená znamená koruna vrcholek a vrcholkem je poddaný. Znaky „zelený“ thanh 青 a kvetoucí thinh 菁 se vyslovují podobně.⁷ Slovo „zelený“ je tudíž potřeba chápat jako „vzkvétající“, „poddaný dosáhne rozkvětu“. [Tři znaky] „srp na obilí a dřevo“ dohromady tvoří znak Lê 黎. Znaky „osmnáct plodů“ dohromady tvoří znak Lý 李. Znaky „východní pahorek“ představují znak Trần 陳. Znaky „vstoupí do země“ 入地 dohromady znamená, že lidé ze severu přijdou loupit. „Strom zázračným způsobem ožije“, to znamená, že dynastie Lê se znovu zrodí. „V paláci hromu se ukázalo slunce“: „hrom“ znamená východ, „slunce“ znamená Syn Nebes. „V paláci Duie pohasly hvězdy“: „Dui“ označuje západ, „pohasnout“ znamená „zahynout“, „hvězdy“ označují „mnoho lidí“. Tím se říká, že císař zemře mladý a poddaný bude povýšen. Dynastie Lê padne, kdežto dynastie Lý se ujme vlády. Syn Nebes se ukáže na východě a na západě zahyne mnoho lidí. Za šest až sedm let v Podnebesí zavládne všeobecný pokoj.

Podle kronik následovala další prorocká znamení. V jistém klášteře se objevil bílý pes, který měl na zádech černé chlupy ve tvaru zvláštních příznivých znamení (se znaky Syn nebes Tianzi 天子); v kůře starého

6 Toto dvojverší, které se podle následujícího výkladu vztahuje až na dynastie Trần a Lê není obsaženo ve starší kronice VSL a bylo evidentně do básně přidáno až při redakci kroniky za dynastie Lê ve druhé polovině 15. století.

7 Čín. *qing* a *jing*. V dobové vietnamské výslovnosti čínštiny byla patrně výslovnost těchto dvou znaků ještě bližší.

10 První období vlády dynastie Lý

banjánu v klášteře Sông Lam hmyz vyhlodal znak *guo* 國 „stát“ apod.⁸ Prorockou propagandou připravovali dvorští mniši cestu Lý Công Uânovi na trůn ještě za života nemocného krále Lê Đĩnh, který si přes veškerou svou krutost již nedovolil proti nim zasáhnout. Lý Công Uân se možných negativních vlivů prorocství bál natolik, že dokonce Vạn Hạnghe na čas uklidil na venkov.

Ideologické pozadí a příčiny přenosu hlavního města císař údajně vysvětlil v ediktu, který se zachoval v kronice *Đại Việt sử ký toàn thư*:

„Ve starých dobách, dynastie Shang až do vlády Pan Genga (Pán Gēng 盤庚; 1290–1263 př. n. l.) změnila hlavní město pětkrát a dynastie Zhou do vlády Cheng wanga změnila hlavní město třikrát. Cožpak je možné, aby králové těchto tří dynastií přesunovali hlavní města jen na základě egoistického prospěchu? Ne, to vše dělali, aby naplnili velké plány. Uprostřed prováděli plány pro desetitisíce budoucích generací, nahoře pozorně dbali na vůli nebes a dole přihlíželi k přáním lidu. Pouze tehdy, pokud k tomu nutila nezbytná potřeba, přistupovali ke změnám. Z tohoto důvodu se císařský trůn upevňoval na dlouhou dobu, zvyky a mravy [byly prosté], lidé bohatli a prosperovali.

Avšak dvě dynastie Đĩnh a Lê sledovaly jen své vlastní výhody a nedbaly na vůli nebes, nenásledovaly příkladů zanechaných dynastiemi Shang a Zhou a zůstávaly tvrdohlavě na tomto místě. Proto jejich dynastie trvaly krátce, jejich poddaných ubývalo a všechno ztrácelo přirozený pořádek. Velice se nad tím trápím a nemohu jinak, než hlavní město přemístit. Co se týče města Đại La, někdejšího hlavního města Gaowanga (tj. generála Gao Piána), je umístěno v centru území oddělujícího nebe a zemi. Je zde možné obdržet sílu stočeného draka a tygra chystajícího se ke skoku. Přesně zde se setkávají jih a sever, východ a západ. Řeky a hory jsou zde rozloženy tak, jak je třeba. Je to místo prostorné a rovné, země je vysoko položená a dostatečně suchá. Lidé těchto míst nejsou vyčerpáváni bojem s chudobou, vše živé se zde v hojnosti množí a roste. Prozkoumal jsem všechny kraje země Vietů a [zjistil jsem], že toto místo je nejlepší a uskutku je zde shromážděno vše nejdůležitější. Bude to ideální sídlo, které se stane hlavním městem pro deseti tisíce generací. To je důvod, proč jsem se rozhodl vybrat toto překrásné místo a založit zde naše sídlo. ...⁹

8 Zmínky v životopise mnicha Vạn Hạnghe (Cuong Tu Nguyen 1997: 175–176). Blahověstná znamení se měla objevovat i v průběhu Lý Công Uânovy vlády. Například v chrámu Kiến Sơ (čtvrť Gia Lâm v Hanoji), kde dříve údajně pobýval Vô Ngôn Thông, spatřil Lý Công Uân knihu na velkém stromě před svatyní, v níž byly napsány oslavné verše na nového vládce přinášejícího harmonii do celého podnebesí. *Essays into Vietnamese pasts* 1995: 24.

9 TT II 2a-2b, TT 3 2012: 116–117. Jiný překlad viz *Sources of Vietnamese Tradition* 2012: 32.

Po nástupu na trůn nechal císař zničit všechny mučící nástroje a vyhlásil všeobecnou amnestii. Podporoval buddhistické kláštery a nechal z Číny dovézt buddhistická písma.¹⁰ Omezoval náklady na provoz dvora. Pozdější konfucianští historikové jej kritizují za příliš nákladnou podporu buddhismu, vychvalují však jeho humánní povahu. V roce 1021 zavedl Lý Công Uẩn veřejné oslavy císařských narozenin. K oslavám narozenin nechal císař vybudovat za branami hlavního města umělý pahorek, na němž měly být umístěny výjevy rozmanitých fantastických zvířat a ptáků. Když však následujícího roku 1022 císař seznal, že budování umělé hory je nákladné a „vysiluje lid“, nechal stavbu zastavit a zorganizoval pouze slavnostní oslavu. Buddhismus pronikal veškerý společenskopolitický život. Byly vyhlášovány vegetariánské posty při nejrůznějších příležitostech (při velkých náboženských oslavách či veřejných kázáních, v souvislosti s modlitbami za zemřelé). Již za Tangů byl buddhismus ve Vietnamu dobře provázán s místními kulty a zásadně formoval lidové náboženství (Cuong Tu Nguyen 1997: 67–69).

Lý Công Uẩn neustále cestoval po celé zemi, aby se seznamoval se situací lidu. V jeho humánních reformách vedených buddhistickým důrazem na soucit pokračovali také jeho nástupci Lý Thái Tông a Lý Thánh Tông. Například Lý Thánh Tông v roce 1055 nechal vězňům rozdat oděvy a rohože a dvakrát denně poskytovat jídlo. Lý Thánh Tông změnil název státu z Đại Cồ Việt na Đại Việt a udělil posmrtná a chrámová jména svému otci a dědovi.¹¹

Císaři se také podařilo dosáhnout uznání svého státu ze strany dynastie Song a to v roce 1010. Songský císař přitom opět neposlechl některé rádce, kteří hlasovali pro vojenskou intervenci, ale stát potřeboval soustředit armády na severu a na jihu se pokud možno ozbrojeným střetnutím vyhnout. Pověstinou vítězně si Lý Công Uẩn vedl také v bojích s Čampou.¹² Jeho vládu můžeme rozdělit na tři období, v prvním období do roku 1016 se snažil upevnit své postavení především v pohraničních oblastech a budovat hlavní město. Nechal vyřešit problémy s uprchlíky, kterým pomáhal k návratu do jejich domovů.¹³ Od roku 1016 se věnoval náboženskému podmanění země, budování duchovní autority, kdy nechával provádět rituály přivádějící místní božstva a duchy

10 Tripitaku žádali společně s vlastnoručním exemplářem ponaučení songského císaře Tainzonga, aby manifestovali svou oddanost vládoucí čínské dynastii. TT 3 2012: 307 podle informace v *Song shi*.

11 Podle TT II 39b, TT 3 2012: 163 v roce 1054. Podle kroniky *Song shi* však došlo k plnému zavedení těchto rituálních náležitostí až na konci vlády tohoto panovníka, tj. po roce 1068. TT 3 2012: 332.

12 Např. v roce 1020, kdy se vojska dynastie Lý dostala do dnešní provincie Quảng Bình.

13 K repatriaci uprchlíků bylo nepochybně přistupováno pomocí represivních sil. TT II 4a, TT 3 2012: 119 zaznamenává příkaz: „Lovit uprchlíky a navracet je do jejich rodných míst.“

10 První období vlády dynastie Lý

k poslušnosti dvoru – vesničané opravovali božiště a kapličky.¹⁴ V posledních letech pak připravoval předání vlády svému nástupci (Taylor 2013: 61).

V roce 1020 Čamové zaútočili na Đai Cồ Việt, ale vietnamské armády je přinutily se stáhnout. V roce 1026 své tažení Vietnamci proti Čampě opakovali a Čampa byla nucena obrátit se o pomoc k Číně. Protože Čína Čampě hmotně nepomohla, obrátili se na angkorského Súrjavarmana I., ale také neúspěšně (Maspero 1928: 133–134). Znovu vietnský panovník proti Čampě zaútočil v roce 1044, dobyl město Vidžajapura a v boji zabil čamského krále Džaja Sinhavarmana II. (1042–1044),¹⁵ a opět v roce 1069, kdy jako rukojmí padl do vietnamského zajetí i král Rudravarman III. Výměnou za zajatce Vietnamci trvale obsadili severní část Čampy, která již od té doby jen ustupovala.

10.2 Hospodářská situace a rozvoj

Veškerá půda v zemi byla teoreticky majetkem vládce. Stát však přímo užíval jen malou část půdy a zbytek rozdělával členům císařské rodiny a vysoce postaveným hodnostářům jako léna a panství. Někteří z těchto lenních pánů měli k dispozici jak půdu, tak i její obyvatele, kteří jim sloužili jako otroci a nebyli nuceni odvádět daně a pracovní povinnosti státu. Rolníci na velkých panstvích naopak odváděli daně jako svému pánovi, tak i státu a byli přímými poddanými dvora. Často existovaly tyto dvě skupiny obyvatelstva vedle sebe, například národní hrdina a generál Lý Thường Kiệt měl na svém panství 4000 domácností v přímém poddanství a 10 tisíc domácností, které byly podřízené císaři. Po smrti hodnostářů musel panovník přechod majetku do rukou potomků schválit. Vlastní panství s poddanými získávaly také buddhistické kláštery (Nguyễn Khắc Việt 2013: 44–45).

Mezi otroky se obvykle dostávali zločinci, dlužníci neschopní splácet a váleční zajatci. V dobách hladomorů se objevovaly i případy prodávání dětí

14 Příkazy opravovat zchátralé buddhistické a taoistické sakrální stavby v celé zemi a zprávy o intenzivním vstupování prostých lidí do klášterů se objevují v TT hned k roku 1010.

15 V kronice TT je čamský panovník jmenován Zhadou 乍鬥, v kronice VSL Rendou 仁斗 (v případě prvního znaku došlo v jedné z kronik k opisovačské chybě). V zimě roku 1043 došlo k nadpřirozenému úkazu, kdy se v královském paláci sám od sebe pohnul královský štít, což bylo vyloženo jako znamení k zahájení tažení proti Čampě. Tažení bylo podle kroniky TT doprovázeno i dalšími pozitivními znameními. Např. když císař dorazil k hoře Ma Cô 麻姑, olemoval slunce purpurový oblak. Když královské loďstvo pokračovalo k zátocce Hà Nãi, mrak zakryl loď, v níž se nacházel císař, a pohyboval se společně s lodí. TT II 34a, TT 3 2012: 157. Vietové zajali manželku čamského vládce. Když ji na zpáteční cestě poručili dostavit se na královskou loď, vrhla se sama do moře a zahynula. V roce 1046 zřídili v královském paláci oddělení pro ženy pocházející z Čampy. TT II 36b, TT 3 2012: 159.

do otroctví, ale obchodování s otroky se stát za dynastie Lý snažil zamezit. Postupně si hodnostáři a nobilita začali tvořit také vlastní ozbrojené armády.

Většinu půdy ovšem představovaly vesnice náležející přímo pod císařskou regionální správu. Tyto vesnice platily daně prostřednictvím císařské administrativy a byly povinny účastnit se nucených prací na cestách, hrázích a kanálech. Vláda se budování irigačních staveb, kanálů a hrází věnovala velice intenzivně a místní hodnostáři měli trvalou odpovědnost za kontrolu stavu kanálů a hrází. Vesničané byli také vystaveni vojenským odvodům. Zemědělská půda byla pravidelně mezi rolníky přerozdělována. V průběhu dynastie Lý však rolníci začali k půdě získávat vlastnický vztah a půda se začala prodávat. Nánosy v ústích velkých řek u mořského pobřeží byly stabilizovány pomoci hrází a zúrodňovány.

Historické kroniky vyzdvihují příklady, kdy se v době povodní císař osobně vypravil dohlížet na stavbu či opravu hrází či nechal provádět císařské rituály k odvrácení sucha. Mnozí císařové při přírodních katastrofách nebo hladomorech snižovali daně a prováděli další lidumilné kroky ke zmírnění chudoby (Langlet 2012: 292).

Na druhé straně se nezastavovali před krutostí ve vztahu k okolním etnikům. Například při tažení proti horským kmenům v roce 1014 nechal Lý Công Uẩn pobít přes deset tisíc nepřátel, v průběhu tažení do Čampy zahynulo na 30 tisíc obyvatel Čampy, při tažení v roce 1069 bylo zajato na 50 tisíc Čamů (Langlet 2012: 291).

Hospodářství za dynastie Lý zaznamenalo rozvoj hedvábnictví, zpracování bavlny, vyšívání brokátu. Vietnamské výrobky docházely uznání až na čínském císařském dvoře. Mezinárodního významu dosahovala těžba stříbra, zlata, cínu a železných rud. S obchodem souvisel rostoucí loďařský průmysl; námořnímu obchodu sloužily přístavy na pobřeží, kam přijížděli obchodníci z Thajska a z Jávy. Obchod některými artikly (hedvábí) byl státními nařízeními limitován a kontrolován (Nguyễn Khắc Việt 2013: 47). Prosperoval také obchod mezi nížinou (zemědělské produkty, železné zbraně a nástroje) a horskými oblastmi (lesní produkty z hor). I přes rostoucí význam obchodu byli obchodníci s rostoucím vlivem konfuciánského myšlení společensky přezíráni.

V dílčích aspektech se vládcové dynastie Lý snažili imitovat čínský císařský dvůr – to se dotýkalo struktury paláce i institucí a zvyků v něm zaváděných (např. zvon k vyjádření stížností poddaných). Velmi populární byly oslavy určené pro veřejnost za účasti císaře: např. při velkém vodním festivalu o svátku středu podzimu nebo při oslavě císařových narozenin. Jednalo se i o metodu, jíž si dynastie Lý zajišťovala autoritu a legitimitu v očích svých poddaných.

10 První období vlády dynastie Lý

Budování státních úřadů bylo ovšem jen postupné, rozhodně si nelze představovat, že by vietský císařský dvůr fungoval v první polovině 11. století obdobně jako songský dvůr v Číně. Historikové zde hovoří o postupné „imperializaci“ země. V těchto souvislostech zvláště poukazují na neexistenci chrámu císařských předků v první části vlády dynastie. Zatímco podle běžných čínských zvyklostí povýšil vládce nové dynastie své předky v pěti generacích na císaře a císařovny, Lý Công Uẩn jim udělil pouze královské tituly *wang*. Konfuciánský chrám předků (*taimiao* 太廟) byl zřízen až v roce 1070 (TT 3 2012: 22). Nepravdivost oproti čínským dynastickým zvyklostem lze pozorovat také v udělování posmrtných a chrámových jmen zesnulým prvním vládcům dynastie.¹⁶ Chrámová jména Lý Thái Tổ a Lý Thái Tông udělil svému dědovi a otci až třetí císař Lý Nhật Tôn (Lý Thánh Tông) ke konci své vlády.

10.3 Systém státní správy

V prvním století vlády dynastie Lý měl systém státní správy víceméně rodinný charakter (členové císařské rodiny vládli na svých lénech). Hodnostáři (často z císařského rodu nebo spřízněných rodů nobility) nedostávali plat, ale rentu od svých poddaných. Jen velmi pozvolna se tvořil státní aparát čínského typu. Dvorský systém zahrnoval paralelní civilní a vojenské funkce jako tomu bylo v císařské Číně. Armáda byla proslulá dobrým tréninkem, díky němuž odolávala nejen v bojích s Čamami, ale za následující dynastie odolala i mongolským nájezdům. Velkou část dvorských úředníků tvořili buddhističtí mniši.

V roce 1042 vydal císař Lý Thái Tông upravený zákoník vycházející z tangského právního kódu, který byl údajně lidem velice uvítán.¹⁷ Zvýšil možnosti amnestií, stanovil podmínky vykupování se z trestů, omezil těžké tresty pouze na deset největších provinění, zaměřených především proti vzbouřencům. Obecně se soudí, že zákoník byl ovlivněn buddhismem, což se projevuje například na ochraně tažných zvířat.

10.4 Vztahy s okolními etniky

S nejmocnějším jižním sousedem, Čamami, byli sice Vietové povětšinou v nepřátelských politických vztazích, které však nebránily vzájemné kulturní výměně.

16 Jako první kritizoval tento „nedostatek“ historik Lê Văn Hưu v poznámce k záznamu o smrti krále Lê Hoàna, s tím že jméno Đai Hành, které mu bylo uděleno po jeho smrti, se správně užívá pro jakéhokoli zesnulého panovníka či panovnici jen pro mezidobí od úmrtí do vlastního pohřbu, kdy se má stanovit individuální posmrtné jméno. TT I 25a, TT 3 2012: 101.

17 TT II 30b-31a, TT 3 2012: 153. Tento zákoník se v původním znění nedochoval a považoval se za ztracený již v 19. století.

Vyspělá čamská kultura byla na dvoře dynastie Lý velice populární. Císař miloval čamskou hudbu a nechával si překládat čamské písně. Jsou doloženy čamské vlivy na rozvoj vietnamského buddhismu. Dokonce historický Vinítaruči byl pravděpodobně původem čamský mnich a také údajný zakladatel školy Tháo Đường následoval svého učitele do Čampy, kde po jistou dobu žil (Cuong Tu Nguyen 1997: 41, 51, 347). Když v roce 1044 císař Lý Thái Tông dobyl dvůr čamského krále Džaja Sinhavarmana II., zajal také dvorní dámy znalé zpěvu indických písní a indických tanců.¹⁸ Zajímavý je také záznam z konce dynastie Lý obsahující ranou konfuciánskou kritiku kosmopolitního kulturního prostředí dvora dynastie Lý.

V roce 1202 císař Lý Cao Tông přikázal hudebníkům složit hudební skladbu a nazval ji „Čamská melodie“. Její zvuk by natolik truchlivý a melancholický, že to přivádělo posluchače k pláči. Mnich a úředník jménem Nguyen Thuong pravil: Slyšel jsem, že Velká předmluva ke Knize písní praví, že hlasy země nesoucí se k zániku jsou žalostné a rozhněvané.¹⁹ V současné době jsou lidé ve zmatku a země čelí obtížím. Vaše veličenstvo si libuje v přepychu, záležitosti dvora jsou ve zmatku a mysl lidí je v úzkostech. Je to předzvěst zániku.²⁰

Hranice země směrem na západ a na sever do horských oblastí nebyly přesně stanoveny. Mezi Viety v nížině a dalšími etnickými skupinami v horských oblastech probíhal čilý obchodní styk, ale docházelo i k projevům odporu proti snaze dynastie Lý o ovládnutí horských oblastí. Vietští panovníci střídali a někdy i kombinovali politiku sňatkových aliancí a dobovačných tažení proti obyvatelům horských oblastí. Aliance s horskými kmeny sloužily Vietům k vytvoření bezpečné zóny mezi vlastním územím a Čínou. V delší perspektivě měly aliance se severními kmeny sloužit k možnému rozšíření vietského vlivu v jižní Číně. Jak přesně vypadaly kontakty mezi Viety a obyvateli horských oblastí za dynastie Lý v době míru nevíme, protože pozdější kronikáři je prezentují schematicky jako vztahy mezi civilizovanými obyvateli nížin a „barbary“ podobně, jako na sousední etnika pohlíželi Číňané.

V případě severních „horalů“ se jednalo především o předky dnešních skupin Tày a Nùng, mezi nimiž měl nejvýraznější politické ambice klan Nùng (Nông 農). V roce 1038 se Nùng Tồn Phúc (Nong Quanfu 農全福) prohlásil panovníkem státu jménem *Chang qi guo* 長其國. Císař Lý Thái Tông v roce 1039 zajal Nùng

18 宮女之善歌舞西天曲調者. TT II 35a, TT 3 2012: 158. Další zmínka o rozšíření čamských melodií a hudebních nástrojů na královský dvůr je z roku 1060. TT III 2b. TT 3 2012: 166.

19 K Velké předmluvě ke Knize písní *Shi da xu* 詩大序 viz její český překlad a komentář Slupski – Lomová 2009: 159–161.

20 *Source of Vietnamese Tradition* 2012: 82–83.

Tồn Phúca a jeho rodinu nechal popravit.²¹ Unikl však jeho čtrnáctiletý syn Nùng Trí Cao (Nong Zhigao 農智高), který později několikrát vedl povstání v letech 1041,²² 1048,²³ 1052. Po porážce jeho prvního povstání mu vietský císař odpustil a učinil jej lokálním panovníkem pod vlastní svrchovaností v naději, že jeho prostřednictvím se mu podaří obsadit území v jižní Číně. Nùng Trí Cao ale usoudil, že získá více, pokud přesune svůj zájem do jižní Číny, kde požádal songský dvůr o přijetí do poddanství. Avšak songský císař odmítl návrhy některých hodnostářů, aby pomoci Nùng Trí Caoa bojoval s Viety s tím, že Nùng Trí Cao patří do vietské sféry vlivu. Nùng Trí Cao proto v roce 1045 napadl songské pohraničí (horské oblasti v prefektuře Ande) a pokusil se zde vytvořit nezávislý stát (Nantian 南天). Císař dynastie Lý mu odmítl poskytnout pomoc, aby se nedostal do konfliktu se Songy. Když v roce 1049 Nùng Trí Cao napadl songské Yongzhou 邕州, Songové proti němu poslali trestnou výpravu pod vedením generála Qi Yuna. Qi Yun však upadl do zajetí. Podle čínských pramenů Qi Yun přemluvil Nùng Trí Cao, aby přešel na stranu dynastie Song a stal se oficiálně jejím vazalem. Tato nabídka byla pro Nùng Trí Caoa, který již dříve o spolupráci s Čínou usiloval, velice lákavá, protože by jej z hlediska songského dvora postavila na roveň vietskému dvoru Lý. Vietové to však nemohli připustit, protože by ztratili naděje na získání vlivu v jižní Číně a přišli by o území Cao Bàngu, které svěřili pod kontrolu Nùng Trí Caoa. V roce 1050 proto Vietové proti Nùng Trí Caovi vyslali vojsko pod vedením generála Quách Thỉnh Dật 郭盛溢. V roce 1052 kronika TT zaznamenává, že Songové proti Nùng Trí Caovi, který plenil songské pohraničí, poslali vojsko pod vedením hodnostáře jménem Di Qing 狄青, které v roce 1053 Nùng Trí Caoa dopadlo. Nùng Trí Cao utekl do království Dali 大理, jehož král jej však zajal, popravil a jeho hlavu poslal v krabici Songům.²⁴ Nùng Trí Caovi poddaní pak utíkali do severního Vietnamu do dnešních provincií Cao Bàng and Lạng Sơn, kde splynuli s místními Tày.

I přes neúčast Vietů na boji nungského vládce proti Songům, Nùng Trí Caoův boj vyvolal pohraniční napětí mezi Đai Việtem a Songy. Vietové mohli být se svou výchozí pozicí spokojeni, protože boje Nùng Trí Caoa jihočínské pohraničí citelně poničily, oslabily a ukázaly, že za určitých podmínek by byl i Đai Việť schopen úspěšně obhajovat své zájmy v této oblasti. Songský dvůr zprvu na nevyjasněnou situaci ohledně čínsko-vietnamské hranice nereagoval, protože byl zaměstnán severní hranicí, ale jinak reagovali místní hodnostáři. Zvláště aktivní úředník jménem Xiao Zhu usilovně agitoval za vojenskou akci, cvičil soukromou armádu a zapojoval do ní zběhy z vietnamské strany. Provokace

21 TT II 26a-26b, TT 3 2012: 147.

22 TT II 30a, TT 3 2012: 151.

23 TT II 36b-37a, TT 3 2012: 160.

24 TT II 37b-38b, TT 3 2012: 161–162, 330–331.

jihočínských úředníků donutila vietnamského císaře Lý Nhật Tôna zaútočit, ale diplomatickým vyjednáváním se mu zároveň podařilo dosáhnout toho, že čínský dvůr odvolal odbojné úředníky. Songský dvůr zastával po celých osmdesát let od roku 981 postoj, že ve vztazích s Vietnamem je úspěšnější vyjednávat než pouštět se do otevřených vojenských akcí, protože je to oblast odlehlá, s klimatem pro Čínany nezdravým, oblast, kterou by Songové ani v případě vojenského úspěchu nedokázali udržet (tuto myšlenku formuloval dvorský úředník Han Qi). Jihočínské úředníky byli přesto názorově nejednotní, na hranicích docházelo k průběžným malým konfliktům, někteří se tajně domlouvali dokonce i s Čamy (Taylor 2013: 76). Ani Vietové se nedrželi pozadu a prováděli drobné útoky na pohraničí,²⁵ byť na oficiální diplomatické úrovni stále vyměňovali poselstva. Konečně kolem roku 1072 začal songský dvůr plánovat ozbrojený útok. Císař Lý Nhật Tôn se však nedočkal výsledku své reformní politiky, protože roku 1072 zemřel.

Lý Nhật Tôn (Lý Thánh Tông) budil negativní pozornost songského dvora spíše než vojenskými přípravami svými ambicemi manifestovat svou svrchovanou moc přejímáním různých císařských atributů, ačkoli formálně vůči songskému dvoru stále zachovával vazalské postavení. V roce 1054 změnil název státu z Đại Cồ Việt na Đại Việt,²⁶ ačkoli současní historikové o tak raném užívání obou termínů pochybují (TT 3 2012: 28). Původní název byl zaveden jako bilingvní v době 10. století, kdy se Vietnam teprve začínal vymaňovat z přímé čínské nadvlády. V 11. století již byla představa vietnamské samostatnosti plně zakořeněna a nebylo potřeba ji verbálně zdůrazňovat bilingvní názvem. Mimo jiné z pozice „císaře“ Lý Nhật Tôn zakázal používání nestandardních znaků, jako byl znak pro slovo Cồ v dosavadním názvu země, což zvláště vyvolávalo nevoli songského dvora, protože takový úkon byl pouze v pravomoci císaře.

Dalším krokem na cestě k „imperializaci“ postavení vietnského vládce bylo zavedení songských dvorských oděvů, které mělo manifestovat rovnoprávnost čínského a vietnského panovníka. Na čelech vojáků nechal Lý Nhật Tôn vytetovat nápis: „voják syna nebes“.²⁷ Kromě imitace songských dvorských zvyklostí však rozvíjel i domácí panovnické tradice. Osobně vedl vojska proti povstalcům, účastnil se tradičních slavností, pořádal veřejné oslavy svých narozenin nebo svolával mnišská shromáždění (Taylor 2013: 73).

Ke konci své vlády čelil Lý Nhật Tôn kromě svého podlomeného zdraví, rostoucího napětí se Songy a neúrody kvůli suchu problému, jak vyřešit nástupnictví svého nedospělého syna. Právě proto snad v roce 1070 založil

25 TT 3 2012: 29. Útok na oblast Qingzhou v roce 1059 byl evidentní zkouškou vojenské připravenosti Vietů.

26 TT II 39b, TT 3 2012: 163.

27 Podle TT III 2a, TT 3 2012: 166 se tak stalo v roce 1059.

10 První období vlády dynastie Lý

svatyni věnovanou Vévodovi z Zhou, Konfuciovi a jeho žákům, která později proslula jako Chrám literatury Wenmiao 文廟.²⁸ Císař ustanovil sezónní oběti duchům těchto dávných světců jako ochráncům dynastie. Ve čtyřech letech zde začal korunní princ studovat a taktéž ostatní státní hodnostáři se zde měli vzdělávat především v loajálních postojích ke korunnímu princovi.²⁹ Mimochodem první Konfuciov chrám v Číně vznikl až v roce 1410. Všichni nejvyšší dvorští hodnostáři byli dobře obeznámeni s klasickými texty a uznávali jejich názory, protože vedly k loajalitě vůči panovníkovi.

Na rozdíl od svých dvou předchůdců se Lý Nhật Tồn snažil omezit bezmezný vliv buddhistických institucí na chod dvora a politické rozhodování vlády. Většinový buddhismus v 11. století vykazoval bohaté tantrické rysy, což přinášelo velký společenský ohlas různým magickým praktikám, které pozdější konfuciánští historikové odsuzují jako kouzelnictví.³⁰ Lý Nhật Tồn ovšem nebyl zaměřen proti buddhismu jako učení či náboženství, nýbrž proti příliš autonomnímu jednání buddhistických škol, které chtěl podřídit státní moci. K tomu využil mnicha Thảo Đườnga, jehož do svých služeb získal při tažení do Čampy v roce 1069 a jenž v severním Vietnamu neměl žádné mocenské zázemí. V očích starších v intelektuálních kruzích oblíbených chanových škol Vinítaručiho a Wuyantonga jej legitimizoval umělým napojením na linii předávání učení školy Yunmen 雲門, skrze níž byl vztažen k chanovému patriarchovi Huinengovi. V osobním i společenském životě byl ovšem císař stejně jako všechny ostatní vrstvy společnosti zbožným buddhistou.³¹ Pozdější konfuciánští historikové panovníky dynastie Lý kritizovali jak pro přehnanou podporu buddhismu a inspiraci buddhistickou naukou (např. časté amnestie), tak i pro nadměrný zájem o různá blahověstná znamení.³²

10.5 Válka se Songy

Spor začal o oblast Quảng Nguyên (dnešní provincie Lạng Sơn a Cao Bằng), která byla sporným územím mezi Čínou a Đại Việt, ale vietští panovníci jej skrze aliance s místním obyvatelstvem přičlenili k Đại Việt. Jednalo se o ob-

28 V roce 1069 je v souvislosti s přivedením čamských zajatců do hlavního města poprvé zmíněn také chrám královských předků Taimiao 太廟. TT III 5a, TT 3 2012: 169.

29 TT III 5a, TT 3 2012: 169.

30 Například mnich Nguyễn Bông údajně ovládal umění „převtělování se“ a byl obviněn ze snah převtělit se do nenarozeného dítěte krále a paní Ý Lan a stát se tak následníkem trůnu. TT III 3a, TT 3 2012: 167.

31 O neustávající podpoře buddhismu svědčí například intenzivní stavitelská činnost podporovaná dvorem, zmíněná např. k roku 1105 v TT III 15a, TT 3 2012: 182.

32 Zvláště v případě císaře Lý Thần Tônga (1127–1138). TT III 28a, 33b, 38b, TT 3 2012: 199, 205, 211.

last bohatou na nerostné suroviny. Songský císař Shenzong (1067–1085) v roce 1069 svěřil svou plnou důvěru reformátorovi Wang Anshiovi 王安石,³³ který se snažil zavést řadu velmi praktických reforem. Reformy se však potkaly s odporem a naprostou nedůvěrou ostatních dvorských rádců a nepochopením úřednického systému, který je zneužil ve svůj prospěch. Aby přes zvýšenou ekonomickou a sociální krizi udržel prestiž dynastie, pokusil se Wang Anshi zachránit situaci velkým tažením proti dynastii Lý. Počítal přitom s tím, že Vietové jsou výrazně oslabeni nedávnými boji s Čampou, avšak netušil, že ve skutečnosti úspěšné boje právě naopak Viety posílily.³⁴ Kromě praktického očekávání materiálního prospěchu z expedice považoval Wang Anshi jako zásadový čínský politik dosavadní usmiřovací politiku vůči Vietnamu za značně nezásadovou a opětovně podpořil původně proti-vietsky zaměřeného hodnostáře Xiao Zhua. Ten však mezitím od své agresivní rétoriky upustil a naopak se snažil konfliktu zabránit a odstrašit dvůr poukazem na sílu vietské armády. V roce 1073 jej proto Wang Anshi nechal nahradit entuziastickým úředníkem jménem Shen Qi. Ten naopak bral připravovaný útok příliš na lehkou váhu a vietnamské hlavní město Thăng Long označoval za „malé a ošklivé“, které „zamáčkne jako veš“. I on byl proto nahrazen, tentokrát realistickým a zodpovědným Liu Yim (Taylor 2013: 78). V roce 1074 jihočínské provincie začaly zbrojit, verbovat do armády a zastavily obchod s Đai Việtem.³⁵ Cílem obchodního embarga bylo zamezení přístupu případných vietských vyzvědačů. Zastavení obchodu bylo zároveň důsledkem praxe vlády Đai Việť skupovat od obchodníků neprodané zboží pro potřeby armády, které ovšem značně poškozovalo čínské obchodníky. Mimo obchodní styk s dynastií Song se Songové pokusili prostřednictvím spojenectví s pohraničními nevietskými vládci zastavit také obchodní styk mezi státem Nanzhao/Dali a Đai Việtem.

Po smrti Lý Thánh Tônga v roce 1072 nastoupil na trůn neplnoletý Lý Nhân Tông (1172–1127). Začátek jeho dlouhé a poměrně stabilní vlády byl kromě boje s dynastií Song poznamenán také excesem jeho matky císařovny Ý Lan. Ačkoli byla rodnou matkou následníka, nemohla být pro svůj prostý původ povýšena na úroveň císařovny.³⁶ Císařovnou matkou byla i nadále hlavní manželka Lý

33 Jakkoli král Lý Nhân Tông zahájil svou vládu vítězstvím nad Čínou spravovanou neúspěšným reformátorem Wang Anshi, sám prováděl reformy podobné, ale úspěšné. Například zavedl systém půjček pro rolníky na sadbu, které měli vracet v době sklizně.

34 TT III 8a, TT 3 2012: 173. O úspěšném tažení v roce 1069, při němž král osobně porazil a zajal čamského krále Rudravarmana III. (1061–1069?), viz TT III 4b-5a, TT 3 2012: 169. Rudravarman se poté vykoupil odstoupením tří provincií Đia Lý 地哩, Ma Linh 麻令 a Bó Chính 布政 (na území dnešní Quảng Bình a Quảng Trị).

35 TT III 8a, TT 3 2012: 173, 343.

36 Králi Lý Thánh Tôngovi se dlouho nedařilo zrodit následníka trůnu. Podle legendy zaznamenané v kronice TT III 3a, TT 3 2012: 167 často navštěvoval buddhistické pagody a taoistické chrámy. Kdekoli projížděl, lidé pouštěli od práce a zastavovali se v uctivé vzdálenosti. Jednou

Thánh Tônga známá jako císařovna Dương (Thượng Dương hoàng hậu), která po smrti císaře sloužila i jako regentka za nezletilého vládce. Ý Lan však byla organizačně schopná a tak se snažila zatajit chystaný palácový převrat, který měl pojistit nástupnictví jejího syna i její vlastní postavení. Na podzim toho roku stále nechtěly ustát monzunové deště. Císař se tudíž v chrámu modlil za zastavení dešťů. Buddha Oblaků dharmy (Fayunfo 法雲佛)³⁷ byl přenesen ve slavnostním procesí z chrámu v rodné vesnici Ý Lan do hlavního města. Přesně když byl buddha vnášen do chrámu, kde se mladý císař modlil, déšť ustal, což bylo považováno za zázračné znamení a Ý Lan to dodalo na všeobecné vážnosti.³⁸ Paní Ý Lan poté provedla palácový převrat, v němž nechala hlavní císařovnu vdovu (Thượng Dương hoàng hậu 上陽皇后) a 72 jejích společník pohřbít společně se zesnulým císařem.³⁹ Tradičně se uvažuje, že převrat Ý Lan uskutečnila společně s generálem Lý Thường Kiệtem.

Moc na dvoře v té době pevně držel generál Lý Thường Kiệt (李常傑; 1019–1105, původní jméno Ngô Tuấn). Lý Thường Kiệt pocházel z rodiny nižšího generála z klanu Ngô v tradičním centru říše Thăng Long. Již za druhého císaře dynastie Lý byl dvorským eunuchem a dostal se do velení armády. Proslavil se v tažení proti Čampě v r. 1069. Zatímco jeho moc rostla, dosavadní kancléř Lý Đạo Thành (李道成; ?–1081) byl poslán do vyhnanství. Tam intenzivně uctíval bódhisattvu Kṣitigarbhu (Địa Tạng Vương 地藏王), který byl považován za bódhisattvu pomáhajícího lidem žijícím v temné době zmatku před příchodem buddhy Majtréji, společně se zesnulým císařem Lý Thánh Tôngem.⁴⁰ V roce 1074 však Lý Thường Kiệt, příliš zaujatý vojenskými záležitostmi, musel povolat Lý Đạo Thành, který dobře zvládal situaci na dvoře, ale vojenskému nebezpečí se příliš nevěnoval, zpět na dvůr, protože ve vyhocené době potřebovali pomoc jeden druhého. Lý Đạo Thành krátce po svém návratu na císařský dvůr zavedl zcela první verzi systému státních zkoušek (Taylor 2013: 80).

Lý Thường Kiệt v roce 1075 osobně velel armádě proti Songům – společně s generálem Nùng Tôn Đảnem, potomkem povstaleckého nungského vládce Nùng Trí Caoa. Boje probíhaly v blízkosti dnešního Nanningu a byly pro

si král povšiml dívky, která navzdory královskému průvodu nadále sbírala morušové listy. Král poručil vzít dívku, kterou nazvali Ý Lan (Yilan 倚蘭), do paláce, kde králi pravděpodobně v roce 1066 porodila syna, jenž byl prohlášen následníkem trůnu. Na základě toho byl Ý Lan udělen titul královské manželky *chenfei* 宸妃. TT III 3a-3b, TT 166–167.

37 Pagoda Oblaku dharmy Pháp Vân 法雲, v současnosti zvaná také Chùu Dâu se nachází v obci (xã) Thanh Khương, okresu Thuận Thành, provincii Bắc Ninh, a je jedním z nejstarších buddhistických chrámů ve Vietnamu. Místo bylo navíc rodištěm paní Ý Lan.

38 TT III 6b, TT 3 2012: 171 (rok 1073)

39 尊太妃為太后。靈仁太后姓嫉，始以嫡母而不得預政、因為王曰：老母劬勞、以有今日、及富貴而他人是居、將真老母以何地乎。王雖冲幼頗知葬上陽太后子、乃幽上陽水(=太)后及其侍女七十二於上陽宮、逼令殉聖宗葬。TT III 6b-7a, TT 3 2012: 172.

40 TT III 7b, TT 3 2012: 172.

Vietnamce vítězné. Lý Thường Kiệt využil nespokojenosti čínského obyvatelstva s Wang Anshihovo reformami. Lidé vietnského generála přijímali jako svého osvoboditele. Lý Thường Kiệt propagoval, že jeho jediným záměrem bylo zajišťovat blahobyt lidu, ve skutečnosti Vietové chtěli v průběhu tažení vzbudit mezi etnicky příbuzným jihočínským obyvatelstvem sympatie a rozšířit své území o severní oblasti starověkého Nanyue (TT 3 2012: 30). Při dobytí nového území Lý Thường Kiệt vztyčoval nápisy, na nichž prohlašoval, že je spojencem Wang Anshiových politických odpůrců. Hospodářský rozvrat a stotisícové ztráty na životech místního obyvatelstva Vietům náklonnost místního obyvatelstva nepřinesly, zabránily však původnímu songskému plánu verbovat do armády především jihočínské obyvatelstvo. Na jih tak musely být poslány části jednotek vycvičených pro boj s tangutským státem Xixia ve stepních oblastech, jímž vlhké tropické klima činilo značné komplikace. Wang Anshiovi odpůrci začali proti invazi do Vietnamu vystupovat i na císařském dvoře. Songové se snažili posílit své pozice spojením s Čampou a Khmerskou říší (Angkorem). Čampa doufala, že získá příležitost se songskou pomocí znovuobnovit ztracená území, ale Lý Thường Kiệt si dal záležet, aby novou vietnamsko-čamskou hranici pojistil mimo jiné osídlováním vojenskými kolonisty.

V roce 1075 Lý Thường Kiệt citelně poničil songské námořní základny v Hepu a Qinzhou, díky čemuž byla vietnamská námořní síla, která osvědčila své schopnosti již při bojích s Čampou v letech 1044 a 1069, lepší než songské loďstvo. Při tomto druhém tažení se songské loďstvo dostalo k řece Như Nguyệt, kde Lý Thường Kiệt opět využil lest s bodci skrytými pod hladinou. Při této bitvě údajně složil následující báseň, kterou v noci recitoval svým vojákům jako slova boha řeky, podle jiného podání byla báseň recitována vojákům v chrámech. Každopádně pravidelnou báseň v tangském stylu jistě nedokázal složit sám Lý Thường Kiệt a už vůbec ji nemohli vojáci rozumět přímo při pouhé recitaci.

南國山河南帝居
截然定分在天書
如何逆虜來侵犯
汝等行看取敗虛

*Mezi horami a řekami jižní země sídlí Vládce jihu,
tak bylo nepohnutelně vymezeno v nebeských knihách.
Jak se mohou tito barbari opovážit [sem] utrhnout?
Uvidíte, že budete naprosto rozprášeni.⁴¹*

Poté vojsko porazilo songskou armádu, která již byla citelně oslabena epidemií, a Lý Thường Kiệt uzavřel mír za podstoupení pohraničních území. Císař Lý Càn Đức potvrdil, že již songské území nenapadne a že zůstane poslušným vazalem. Skutečně již Vietové do konce dynastie Lý songské

41 TT III 9b, TT 3 2012: 175. *Vietnamské čtení básně*: Nam quốc sơn hà nam đế cư / Tiệt nhiên định phận tại thiên thư / Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm / Nhữ đẳng hành khan thủ bại hư.

10 První období vlády dynastie Lý

pohraničí nenapadali. Pohraniční území však díky vyjednáváním získal do roku 1084 nazpět výměnou jen za 221 Číňanů, které Vietové zajali v roce 1076 (TT 3 2012: 33). Výsledkem vietsko-songských bojů bylo přesné stanovení vzájemné hranice a de facto uznání samostatného mandátu vietnamských vládců – tato politická identita pomohla Vietnamcům později obstát v bojích s Mongoly.

Ačkoli Đại Việt vyšel z bojů úspěšně, představovala válka zásadní ohrožení a vypětí všech sil. Proto se kancléř Lý Đạo Thành hned po roce 1077 pustil do práce ve snaze vybudovat stabilní systém vlády, který by nebyl jako doposud závislý na silném dospělém vládcovi, ale dokázal by fungovat i bez něj. Lý Thường Kiệt, který se lépe vyznal v boji než ve dvorské administrativě, později ještě dvakrát úspěšně napadl Čampu.

Boje měly svůj odraz i v náboženské sféře. Mniši se po dobu bojů shromažďovali a četli příslušné texty, které měly podpořit vietské vítězství. Také songští vojáci věřili, že Vietové vyhrávají díky ochraně Buddha Oblaků dharmy, a proto tuto sochu ukradli. Socha byla později nalezena ztracená v lese, jež zasáhl požár, při němž zůstala nedotčena jen skupinka stromů, mezi nimiž se Buddhova socha nacházela (Taylor 2013: 86).